

AUTONOME WAPENS: HET BELANG VAN REGULEREN EN INVESTEREN

Volledig autonome wapensystemen kunnen niet volgens de regels van het internationaal humanitair recht worden ingezet en moeten worden verboden. Ook dient er betere regulering te komen van gedeeltelijk autonome wapensystemen. Verder moet Nederland meer investeren in de ontwikkeling en het verantwoord gebruik van nieuwe technologieën door Defensie en in samenwerking met NAVO-landen. Dit staat in het advies ‘Autonome wapens: het belang van reguleren en investeren’ van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) dat op .. december is verschenen.

Urgentie

In hun nieuwe advies doen de AIV en de CAVV een klemmend beroep op de Nederlandse regering zich nadrukkelijker bezig te houden met de ontwikkelingen op het gebied van autonome wapensystemen. In een tijd van geostrategische en technologische uitdagingen neemt het gebruik van (gedeeltelijk) autonome wapens toe, maar ontbreekt heldere regulering.

Het advies komt op een belangrijk moment. Van 13 tot 17 december vindt bij de Verenigde Naties in Geneve de vijfjaarlijkse toetsingsconferentie plaats van de *Convention on Certain Conventional Weapons* waarbij het onderwerp autonome wapens op de agenda staat. De regering heeft de AIV en de CAVV daarom gevraagd het advies uit 2015, dat sindsdien ten grondslag lag aan het Nederlandse beleid, te actualiseren.

Twee sporen

Het advies bespreekt de laatste technologische ontwikkelingen, de geopolitieke context en juridische en ethische overwegingen bij het gebruik van autonome wapensystemen. In het advies werken de AIV en de CAVV twee sporen uit waarmee zij de noodzaak van zowel reguleren als van investeren willen benadrukken. Enerzijds wijst het advies erop dat er bezwaarlijke en risicovolle kanten zitten aan de ontwikkeling en het gebruik van autonome wapens en dat de huidige regelgeving onvoldoende is.

Anderzijds concluderen de AIV en de CAVV, juist vanwege de technologische en geopolitieke ontwikkelingen, dat het vanuit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is te investeren in het gebruik van nieuwe technologieën en gedeeltelijk autonome wapens, mits deze zijn gereguleerd. Internationale samenwerking op het gebied van nieuwe technologie en de ontwikkeling van gedeeltelijk autonome wapens is daarvoor essentieel.

Reguleren

De AIV en CAVV maken in hun advies een fundamenteel onderscheid tussen volledig en gedeeltelijk autonome wapensystemen. Bij een volledig autonoom wapensysteem ontbreekt elke menselijke controle. Volledig autonome wapensystemen zijn niet in staat de kernregels van het internationaal humanitair recht toe te passen en kunnen dus niet rechtmatig worden ingezet. De AIV en de CAVV vinden dat de Nederlandse regering dit verbod explicieter moet uitdragen. Bij gedeeltelijk autonome wapensystemen bestaat er wel een vorm van ‘betekenisvolle menselijke controle’, maar is onduidelijk wat de ethische en juridische kaders zijn voor de ontwikkeling en het gebruik. Om dit beter te reguleren moet de Nederlandse regering actiever zijn in het ontwikkelen van internationale richtlijnen.

Investeren

Gaat het om investeren, dan wijzen de AIV en de CAVV op de huidige internationale dreigingen. Samenwerking op gebied van technologische ontwikkeling is essentieel. De NAVO-bondgenoten hebben behoefte aan standaardisatie en interoperabiliteit van wapensystemen. Nederland moet daarin een leidende rol spelen, zo adviseren de AIV en de CAVV. Samenwerking in EU- en NAVO-verband in de ontwikkeling en productie van gedeeltelijk autonome wapensystemen bevordert bovendien de technologische innovatie en geeft handvatten voor doeltreffende exportcontrole en investeringscreening.